

Прича о Европској унији је незаобилазна тема савременог света. Државе европског континента као уједињене прете да од Сједињених Америчких Држава преузму водећу улогу на светској позорници. Ради тога, уједињена Европа мора да постане сила што је могуће само ако европски патриотизам надвлада патриотизам појединачних држава-чланица. Да би се то постигло, да би нова отаџбина европских народа постала озбиљан ривал данашњем светском лидеру, она мора да ојача, а ради тога „треба заволети бар делић те отаџбине“ (стр. 8). Међутим, „да бисте неког могли да заволите, најпре треба да га видите и упознате“ (стр. 8).

Приликом приступа Европској унији политика нуди економију, говори о уједињењу тако што упућује у то „колико ћемо на томе зарадити, какве исплате ће добити сељаци, каква ће бити права предузетника, шта ће да поскупи, коме ћемо да продамо репу а коме свиње“ (стр. 7). С друге стране, противници Уније се позивају на суверенитет коме прети да буде нарушен успостављањем неопходних супранационалних институција. Постојање ове две опције јесте стање које Кунцевич затиче у својој земљи Пољској која се у време када је писао ову књигу, налазила пред референдумом за приступ већ постојећој Европској унији. Ради тога, сматра аутор, народ пре свега мора да познаје оно у шта треба да уђе како би се изашло из излизаних фразеа и заволела једна шира заједница коју чине народи различитих језика, традиција, вера и културе. Нова отаџбина не сме да се темељи само на обећањима економског благостања, већ она треба да буде заједница која почива на духовном јединству.

Упознавање Европе, њене историје, уметности, познавање митова који још увек живе у европском духу и граде га заједно са читавом галеријом стереотипа, архетипова и ауторитета, јесте сврха Легенде Европе. Кунцевичев циљ јесте да развије самосвест европског народа, која, као познавање властитог духа, представља предуслов њиховог емотивног учешћа у заједници. Према овом аутору „ако не постоји емотивно учешће у било којој друштвеној заједници, онда не вреди у њу улазити, остајати, бити одан, посвећивати јој се“ (стр. 11). На тај начин, легенда о европском народу која отвара њихов дух, може помоћи да, уместо материјалних порива, разлог за јединство буде осећај духовне припадности и да се тако нова отаџбина, Европа, изгради срцем.

Упознавање народа се најбоље постиже познавањем његове историје. Међутим, права историја је недоступна, она је кројена од стране учесника којима је срећа била наклоњенија. Ми тежимо истини, али никада до ње нећемо доспети. „Политика постаје историја, историја легенда, а легенда, пак, служи свима“ (стр. 293). На тај начин,

легенда, која, иако представља израз уверења или предубеђење, представља једини начин упознавања духовног развоја народа. Легендарни почетак историје Европе, свакако је подарио велику симболику овом континенту. Принцеза Еуропа која је отета од стране Зевса и жртвована крај врбе, донела је мудрост, лепоту, наду и веру у богове. „Феничанска краљица, у највећем миразу који се може замислити, донела је дар - реч, властиту именицу. Од ње је све морало да почне, јер не може се ни волети ни мрзети оно чему не унемо да дамо име. Настала је реч, положен је темељ“ (стр. 17/18). Поред имена, ова принцеза је донела јачину, а цвеће које је за собом расипала, подарило је континенту лепоту. Овако обдарена, Европа је полако почела да ствара прве цивилизације.

Говорећи о првим друштвима, морамо признати да античка Грчка и Рим представљају основ како политике, тако и уметности и културе уопште. Континент је насељаван различитим племенима која су углавном долазила из Азије, али и са Запада. Међутим, корени прве цивилизације су свакако концентрисани у овим државама које су извршиле огроман утицај на даљи ток историје. Античка уметност је вековима чинила узор свакој другој уметности, римско право се и данас проучава. „У мраку, или пре у сјају античког примера, формирали су се европски менталитет, филозофија, право“ (стр. 175). Дивљење овим цивилизацијама Кунцевич представља као један од стереотипа који смо сами изградиле, јер „једноставно, ми смо желели да имамо племените и лепе претке, желели сјајну Грчку и неокаљани Рим“ (стр. 175). Јака вера у племенито порекло, европски народ је одвела још једном стереотипу, вери у њихову надмоћ над Истоком. Ма колико да се ова вера у сопствену супериорност може оправдати или не, она представља део идентитета европског народа. Хришћанство за разлику од ислама, окренутост историјском свету за разлику од света богова, у многеме су одредили даљи ток духовног развоја европског човека.

Стереотипи који владају, иду под руку са архетиповима и ауторитетима. Ни ту антика није остала дужна. Стварајући Хомера, Грчка је за ауторитет поставила ратника чија је одлика суровост и сејање смрти. За утеху, жене су имале скромније еквиваленте оличене у Хиполити, Аталанти, Пентесилеји и идеалу женске лепоте Јелени Тројанској. Диктирајући модел, антика је даље утицала на човечанство које се руководило оваквим идеалом, све до периода када нови узор постаје Исус Христ. „Архетип који је нудило хришћанство сводио се на борбу с грехом и сотоном, дакле са овоземаљским светом“ (стр. 192). Међутим, иако ослабљен хришћанством, антички архетип се не повлачи већ добија само нове прототипове у књижевности, али и у стварном животу. На пример, у женском свету „вечна женскост у победи, неверству и смрти траје као недирнута“ (стр. 188). Након Афродите, Јелене, не смемо заборавити Ану Карењину чији трагичан прототип може да буде краљица Картагине Дидона. „По питањима љубавних избора какве везе је било кад имао морал?“ (стр. 188.), можемо закључити након упознавања идеала којима су се водиле жене од антика па до данас.

Идеал заводнице, међутим, није био присутан само код жена. Мушкарци имају свог Дон Жуана који је у каснијим годинама разбио окове традиције и поставио идеал љубавника. Оваквом узору тешко да би било који Европљанин одолео. Вођен поменути ауторитетима, европски народ можда с правом представља изазов за народе других континената. Међутим, у периоду када се појавио Дон Жуан, јавњају се и други архетипови који постављају стандарде. Ту су Дон Кихот, Хамлет и Фауст који „до те мере жуди за влашћу и мудрошћу да је читаво ново доба дефинисано називом „фаустовско доба“ (стр. 196). Услед тога што Фауст ђаволу продаје душу зарад вечне младости, мудрости и моћи „фаустовски идеал је супротан хришћанском, који се заснива на осећању мере у свему. Фауст не познаје таква ограничења, он је симбол епохе у којој падају и руше се све физичке и интелектуалне баријере. Фауст је отац напретка, Маркса, Јунга, Ничеа, термонуклеарне реакције и теорије хаоса. Истовремено, и симбол повратка младости, односно стицања моћи и чувања поседовања знања и мудрости“ (стр. 201).

Морамо признати да се поносимо прихваћеним ауторитетима који су, помало изазовни или чак и морално нестабилни, ипак доста привлачни и моћни. Историја европског архетипа која се исписује борбом војника и љубавника, доводи до тога да је „војник најуспешнији љубавник и највећи стваралац маште.“ (стр. 206) Тешко да било ко не воли Ахила, Дон Жуана или Фауста у себи. При томе, Европа не оскудева ни у морално узвишеним ауторитетима који симболизују правду посматрану са различите стране. Сетимо се Јованке Орлеанке, Исуса или Сократа који, упркос неправедности пресуде, испија отров зарад поштовања закона и државе. Међутим, европски морал није изнад закона. У том погледу, сетимо се суђења Жилу де Реу, који је био друг Јованке Орлеанке, витез-јунак, велики аристократа, француски маршал, али истовремено, перверзњак и злочинац, садиста, који је усмртио веома много отете деце. Жил де Реу је такође део европске традиције, као и Дракула Тепеш и Елжбјета Батори која се купала у крви.

Пружајући стандарде понашања, свако је на свој начин обележио европски дух. Међутим, „легенда Европе не може да прође без француских сирева и вина, италијанских макарона, чешких кнедлички или енглеског соса од метвице. Њу чине Шекспир и Мата Хари, Едит Пјаф, крсташки ратови, Платон и скандинавске саге, али и француски жабљи батаци или португалске сардине и вино порто.“ (стр. 300). Услед тога, Куцевич не пропушта да говори о обичајима разних народа, начину исхране, који често бивају зачуђујући, али и задивљујући за друге народе. Заједно са лепотом градова и улица, узвишеношћу река и планина, као и митским предањем којим је народ закићен, обичаји представљају део њиховог идентитета.

Познавање европског народа из овакве перспективе, може пружити јаку основу да се заволи његов дух и да се улазећи у заједницу, не осећа економска, већ на првом месту духовна припадност. Њихово уједињење, међутим, не сме избрисати богатство њихових

разлика без којег нема ни европског идентитета. У таквој заједници „мораће да се прихвате достигнућа свих народа, заједничко дело антике, хришћанства, митологија са севера, утицај ислама, Кине, Јапана, Индије, Полинезије, Америке и Африке, да би се све то, као у џиновској реторти, спојило у једну целину, али тако да се не изгуби посебност ниједне, па и најмање земље и ниједног народа, јер суштина европског духа јесте разнородност, бројност и посебност, које се међусобно допуњују“ (стр. 300). Тиме би се избегао страх од губитка сопственог идентитета појединачних народа. С друге стране, иако различите, европске нације познавањем сопствене легенде, осећају тесну повезаност, што резултира емотивним набојима. Поглед на Европску унију из овог угла, може учинити да се она шири и ојачава срцем, што би јој пружило снагу да подигнуте главе и као такмичар равноправан Америци уђе у борбу за водећу светску позицију.